

EKONOMİ POLİTİK

Erinç Yeldan, 6 Nisan 2011

“Büyüme” Efsanesi

Türkiye ekonomisi 2011 yılının ilk üç ayında geçtiğimiz senenin eş dönemine görece yüzde 11 büyüme gösterdi. Büyümenin aslında yurt dışı sıcak para akımlarınca sürüklenen ve dış borçlanmaya dayalı bir konjonktürün eseri olduğu; ve bu biçimiyle kırılmalı ve çarpık bir sanayileşme stratejisini yansıttığı yorumları etraflıca dile getirildi. Biz bu haftaki *Ekonomi Politik*'te daha önce 6 Nisan 2011 tarihli yazımızda vurguladığımız bir gerçeği (yeni veriler ışığında) bir kere daha ele alacağız. Önce verilerimizi tanıtalım.

***

Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) genel seçimlerden yaklaşık bir hafta önce *Kalkınma Bakanlığı* altında yeniden örgütlendi. DPT'nin belki de tarihsel olarak son işlevi çok önemli bir veri kaynağını bizlerle paylaşmak oldu. DPT, *Ekonomik ve Sosyal Göstergeler* adlı son yayınında Türkiye ekonomisinin tüm Cumhuriyet dönemi boyunca sergilediği milli gelir rakamlarını enflasyondan arındırarak, 1998 sabit fiyatlarıyla bizlere sundu. Böylesi kapsamlı bir veri setini bizlere ulaştırdığı için DPT çalışanlarına teşekkür borçluyuz.

Verilerin enflasyondan arındırılmış olması sayesinde dönemler arasında karşılaştırma yapmak olası. Cumhuriyet tarihini **Korkut Boratav** hocanın ayırımıyla dört ana alt döneme ayırmaktayız. Bizleri daha çok ilgilendiren dönemler ise kuşkusuz, 1998 sonrasında IMF ile imzalanan *Yakın İzleme Anlaşması* ve güncel olan 2003 sonrasındaki AKP iktidarı dönemidir.

Türkiye ekonomisinin AKP idaresi altında (2003 – 2010) arasındaki yıllık ortalama büyüme hızı **yüzde 4.6** düzeyindedir. Bu oran Türkiye ekonomisinin tüm Cumhuriyet tarihi (1923-2010) boyunca sergilediği genel ortalamadan anlamlı bir farklılık göstermemektedir (**yüzde 4.5**). Dahası, Türkiye için 2001 sonrasında IMF tarafından biçilen yılda ortalama yüzde 5 büyüme hedefinin de gerisindedir. Eğer, Türkiye ekonomisinin büyüme ortalamalarını IMF programının tam anlamıyla uygulamaya konulduğu 1998 sonrasından başlatırsak, *neoliberal modelin büyüme hızı yüzde 3.4'e gerilemektedir*.

Dolayısıyla, Türkiye ekonomisi neoliberal program altında, gerek tüm dönem boyunca, gerekse AKP iktidarı özelinde geleneksel ortalama hızını aşan bir büyüme sergilememiştir. Bu saptamaya bir karşı yorum olarak Türkiye'nin son dönemde 2008/2009 krizlerinden olumsuz olarak etkilendiği; ancak söz konusu krizlerin Türkiye'den kaynaklanmadığı ve dışarıdan gelen şokların yansıması olduğu savlanabilir. Oysa, 2008/2009 krizinin yapısal nedenleri aslında zaten tüm 2000'li yıllarda gerek Türkiye'de, gerekse kapitalizmin tüm merkez ekonomilerinde uygulanmakta olan finansallaşma ve spekülasyon rantiyer birikim modelinin doğrudan bir sonucuydu. Türkiye'nin (ve tüm küresel ekonominin) 2001 sonrası genişlemesi kadar, 2008/2009 krizi de aynı politikaların kaçınılmaz ürünüydü.

Türkiye Ekonomisi'nde Dönemler İtibariyle Büyüme Hızları, 1923-2010

Dönemin Yapısal Nitelikleri	Kapsanan Yıllar	Ortalama Yıllık Büyüme, %
Tüm Cumhuriyet Sonrası Dönem	1923-2010	4.5
1. İlk 25 Yıl	1923-1948	4.2
1a. Açık ekonomi koşullarında yeniden inşa	1923-1929	9.7
1b. Korumacı-Devletçi Sanayileşme	1930-1939	7.6
1c. Savaş yılları ve sonrası	1940-1948	-0.2
2. DP Dönemi, Öncesi ve Sonrası	1949-1961	6.0
3. Planlamacı ve İthal İkameci Sanayileşme	1962-1979	5.1
4. Neoliberal Yeniden Yapılanma	1980-2010	4.2
4a. Sermayenin karşı saldırısı	1980-1988	5.2
4b. Finansal Serbestleştirme ve Denetimsiz Kamu Açıkları	1989-1997	4.8
4c. IMF Yakından İzleme ve Sonrası	1998-2010	3.4
4d. AKP dönemi	2003-2010	4.6

Kaynak: Korkut Boratav, *Türkiye İktisat tarihi*, Imge Yay. 2008 ve DPT, *Ekonomik ve Sosyal Göstergeler*.

Dolayısıyla, Türkiye ekonomisinin 2010 yılındaki ve 2011'in ilk çeyreğindeki performansı ne mucize bir büyüme; ne de sürdürülebilir bir kalkınma sürecini yansıtmaktadır. Türkiye ekonomisi 1980'li yıllardan bu yana adım adım geliştirilen neoliberal projenin uluslararası yeni işbölümüne koşut olarak, kalkınma hedeflerini yerli ve uluslararası spekülasyon finans sermayesinin kaprislerine terk etmiş ve küresel ekonominin bir ucuz emek ve finansal kumarhane merkezi olmaya itilmiştir.